

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-12-17
Besvaras senast
2019-12-31

Till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:651 Ett förbud mot kreosot

Kreosot är ett impregneringsmedel och används för att förlänga livslängden på trä i utsatta miljöer. EU:s kemikalielagstiftning (Reachförordningen) anger att trä som behandlats med kreosot bara får användas industriellt, till exempel till järnvägssliprar eller ledningsbyggnad för el och telefoni. Användningen är hårt reglerad.

Att använda trä medför en mängd miljöfördelar och gör att vi slipper använda ändliga resurser som betong, stål och plast. Andra tänkbara alternativ till kreosotbehandlat virke i sliprar och telefonstolpar är betong, stål och plast. Stål och betong kräver mer energi att tillverka, transportera, installera och destruera, och plaster är icke önskvärt fossilt material. Livscykelanalyser visar att kreosot är ett miljömässigt bättre alternativ. Kostnaden för att byta ut stolpar och sliprar i EU uppgår till flera hundra miljarder, för Sveriges del betydande summor. Utbyte av träsliprar kostade 5 miljoner kronor per kilometer för 15 år sedan. För 400 mil skulle kostnaden i dag bli 40 miljarder. Tillverkningen av stolpar och sliprar har kommit långt när det gäller alternativ impregnering för att på sikt fasa ut kreosot, men kreosot kommer att behövas under en överskådlig framtid.

Nu har Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa), som en del i den socioekonomiska utvärderingen av fortsatt användning av kreosot, begärt inspel från berörda parter. Ett förbud mot kreosot skulle få stora konsekvenser för Sveriges beredskap i krissituationer. Om svensk produktion av stolpar och sliprar försvinner skulle också beredskapslagren i Sverige försvinna. Förändrade väderförhållanden har lett till stormar som vid varje enskild storm med mycket kort varsel kräver ansevärliga volymer för att snabbt återuppbygga el- och telefonledningar. Vid stormen Gudrun behövdes exempelvis 17 000 stolpar inom några veckor. Vid urspårningar av tåg kan upp till 2 000 sliprar behövas inom några dygn för att snabbt få igång tågtrafiken igen. Trafikverket bedömer ett behov på 240 000 sliprar under 2020. Utan produktion i Sverige kommer inte dessa beredskapslager att finnas inom landets gränser. Alternativa stolpmaterial lagerhålls inte, och för det kapillära nätet av järnvägar är träsliprar det lämpligaste materialet för utbyte och underhåll.

Inrikesministern bär det yttersta ansvaret för svensk krisberedskap. 75 procent av stolparna exporteras och är impregnerade med kreosot. Om förutsättningarna för exporten försvinner, försvinner också förutsättningarna för svensk

produktion och beredskapslager. Dessutom skulle hundratals arbetstillfällen i glesbygd försvinna och Sverige förlora exportintäkter.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga statsrådet Mikael Damberg:

Hur säkerställer regeringen att stolpar och sliprar i trä finns i tillräckliga volymer inför upprustningen av järnvägen och eventuella naturkatastrofer?

.....

Camilla Brodin (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welander